

ПРОЯВИ ХАРЧОВОЇ АЛЕРГІЇ У ДРІБНИХ ТВАРИН: ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Гордієнко О.О.

Науковий керівник: Вашик Є.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

uevgeniavashik@gmail.com

Вступ. Харчова (кормова) алергія у собак є результатом імуноопосередкованої реакції гіперчутливості на харчові білки та проявляється різними дерматологічними та/або шлунково-кишковими клінічними ознаками. Найбільш поширеною причиною алергії є реакція на конкретний білок в раціоні.

Мета дослідження. Метою роботи є аналіз доступних літературних джерел про прояви харчової алергії у тварин, методи лікування та профілактики.

Матеріали та методи. Дослідження проведені методом аналізу відкритих джерел наукової літератури PubMed, Elsevier та власних спостережень.

Результати дослідження. Харчова алергія є одним із типів несприятливих харчових реакцій (adverse food reaction, AFR), які виникають у собак. AFR у собак можна класифікувати як харчові реакції, не опосередковані імунною системою (наприклад, непереносимість лактози), або як харчові реакції, опосередковані імунною системою (наприклад, харчова алергія); однак розрізнити різні типи AFR складно.

Шкірні побічні реакції на їжу (Cutaneous adverse food reactions, CAFR), які, ймовірно, представляють собою харчову алергію (food allergies, FA) імунологічного походження, мають медіану поширеності від 20 до 30% у собак зі сверблячкою, алергією або атопією та вдвічі менше у котів. Типові гострі дерматологічні клінічні ознаки можуть включати еритему та свербіж, які можуть бути інтенсивними. Ураження зазвичай локалізуються на лапах, обличчі, вухах, животі та/або перианальній ділянці. Хронічні дерматологічні клінічні ознаки можуть включати рецидивуючі вушні інфекції, самоіндуковану алопецію, екскоріацію та ліхеніфікацію. Середня поширеність 6% усіх шкірних захворювань у собак і 20% усіх алергічних дерматологічних ознак у собак пов'язана з AFR, хоча точний патогенез не визначено.

Із загальноприйнятих шлунково-кишкових клінічних симптомів у собак від 10% до 15% пов'язані з AFR, включають нерегулярне випорожнення, неприємний запах з рота, надмірне газоутворення та блювання.

Харчові алергії переважно опосередковуються механізмами гострої, проміжної або пізньої фази імуноглобуліну E (IgE), і, як наслідок, під час тестування на алергію в сироватці крові у собак повідомляється про широкий діапазон рівнів IgE в сироватці. Було також виявлено, що харчова алергія опосередковується уповільненими імунними механізмами, відомими як гіперчутливість III або IV типу, хоча точний патогенез неясний.

Відповідно до рекомендацій Всесвітньої ветеринарної асоціації дрібних тварин (WSAVA) та Американської асоціації лікарень для тварин (AAHA), золотим стандартом для точної діагностики харчової алергії є випробування з виключенням корму (елімінаційна дієта) та провокативний тест, хоча це не дає інформації про основний імунологічний механізм і не дозволяє відрізнити неімуноопосередковані харчові реакції від харчової алергії. Випробування з виключення корму починаються з виключення шкідливої їжі (харчові продукти для людей) та вибору нової дієти, що містить новий або гідролізований білок. Елімінаційна дієта складається з 3 етапів: 1) виключення харчового алергену, що викликає

порушення (тобто харчового білка); 2) випробувальний період із суворою елімінаційною дієтою, що містить нове або гідролізоване джерело білка; і 3) період повторного введення алергену (тобто провокаційне тестування) з попереднім кормом для спостереження за повторенням клінічних ознак. Важливо повідомити власникам, що попередній раціон не дають повторно, доки симптоми не з'являться знову з тією ж тяжкістю, що й на початку випробування, а лише до першої появи клінічних ознак. Вибір нової білкової дієти покладається на здатність ветеринарної команди отримати від власника собаки довічну історію харчування, щоб переконатися, що протеїн дійсно є новим. Якщо розглядати вибір нових інгредієнтів, то найпоширенішими джерелами алергенних білків тваринного походження для собак є яловичина, молочні продукти, курка та баранина, а про інші білки повідомляють рідше (наприклад, яйця, риба та свинина). Хоча білки тваринного походження менш поширені, проте найпоширенішим алергенним білком рослинного походження для собак є пшениця, а про інші рослинні білки повідомляють рідше (наприклад, соя, рис і кукурудза). Комерційно доступні дієти з гідролізованим білком, як правило, засновані на соєвому або курячому м'ясі і відрізняються за тим, наскільки інтенсивно білки були гідролізовані.

Визначальним в лікуванні та профілактиці є після проведеної діагностики елімінаційною дієтою та визначення алергенів дотримання ветеринарної дієти, розробленої для лікування або діагностики харчової алергії, або повноцінної та збалансованої домашньої дієти. Ветеринарна дієта може складатися з нових білків (на основі історії харчування собаки протягом життя) або гідролізованих білків, тоді як домашню дієту з новими джерелами білків і вуглеводів повинен розробити сертифікований ветеринарний клінічний дієтолог. Рецепт домашньої дієти повинен містити полівітамінні та мінеральні добавки, щоб уникнути дефіциту поживних речовин.

Медикаментозне лікування має бути індивідуальним для пацієнта в залежності від гостроти перебігу.

За гострої форми перебігу призначаються місцеві глюкокортикоїди, за необхідності слід застосовувати перорально або парентерально глюкокортикоїди та антимікробну терапію.

Лікування хронічних захворювань включає: елімінаційна дієта, шампуні, що не викликають роздратування, добавки незамінних жирних кислот. Імуномодуюча терапія, що передбачає використання місцевих або пероральних глюкокортикоїдів, перорального циклоспорину та місцевого такролімусу.

Алергенспецифічна імунотерапія (АСІТ; гіпосенсибілізація). АСІТ передбачає повторне введення шляхом підшкірної ін'єкції причинних алергенів у зростаючих дозах протягом проміжок часу. Новий та ефективний метод лікування, але високовартісний.

Висновки. Харчова (кормова) алергія у собак є результатом імуноопосередкованої реакції гіперчутливості на харчові білки та проявляється різними дерматологічними та/або шлунково-кишковими клінічними ознаками. Золотим стандартом для точної діагностики харчової алергії є випробування з виключенням корму (елімінаційна дієта) та провокативний тест. Визначальним в лікуванні та профілактиці є дотримання ветеринарної дієти, розробленої для лікування або діагностики харчової алергії, або повноцінної та збалансованої домашньої дієти.